

Briselē, 14.12.2022.
SWD(2022) 419 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentiem

Komisijas paziņojums
Komisijas regula

Pamatnostādnes par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos

un

Komisijas regula, ar kuru, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, dažu kategoriju atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgu ar iekšējo tirgu

{ C(2022) 9120 final } - { C(2022) 9131 final } - { SEC(2022) 442 final } -
{ SWD(2022) 418 final }

Kopsavilkuma lapa
Ietekmes novērtējums par pārskatītajiem noteikumiem par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos
A. Rīcības nepieciešamība
Kāda ir problēmas būtība un kāpēc problēma ir nozīmīga ES mērogā?
Valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos reglamentējošo noteikumu (nozares grupu atbrīvojuma regula jeb LGAR un pamatnostādnes) pārskatīšanas sakarā izkristalizējās šādas problēmas: i) pastāv risks, ka, pastāvot pašreizējiem noteikumiem, reformētās kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) un zaļā kursa mērķus pilnībā sasniegt nav iespējams, ii) noteikumi nav piemēroti mainīgajiem apstākļiem, iii) gan dalībvalstu iestādēm, gan Komisijai tiek sagādātas liekas administratīvās izmaksas un iv) individuāla atbalsta piešķirumi nav pietiekami pārredzami un nav saskaņā ar horizontālajiem valsts atbalsta noteikumiem. Noteikumus par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos piemēro visā ES.
Kas būtu jāpanāk?
Vispārējais mērķis ir panākt, lai valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos reglamentētu noteikumi, kas KLP un zaļā kursa mērķus palīdz sasniegt ar mazākām administratīvajām izmaksām, lieki neizkropļojot konkurenci. Tālab pārskatīšanai tika izvirzīti trīs konkrēti mērķi: i) valsts atbalsta noteikumu iedarbīgums, ko panāk, salāgojot tos ar horizontālajiem noteikumiem, juridiskā noteiktība un piemēroti konkurences aizsargpasākumi, ii) saskaņība ar KLP un zaļā kursa mērķiem un iii) administratīvā vienkāršošana.
Kāda ir ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)?
Valsts atbalsta joma ir Komisijas ekskluzīvā kompetencē, tāpēc subsidiaritātes principu nepiemēro.
B. Risinājumi
Kādi ir risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai? Vai ir kāds vēlējams risinājuma variants? Ja tāda nav, tad kāpēc?
Ietekmes novērtējuma ziņojumā ir aplūkoti divi iespējamie politiskie risinājumi. 1) 1. variants. Noteikumu pielāgošana jaunajam KLP tiesiskajam regulējumam, salāgošana ar dzīvnieku veselības tiesību aktiem, publicēšanas robežvērtību pazemināšana, salāgošana ar horizontālajiem valsts atbalsta noteikumiem, vienkāršošana un LGAR darbības jomas neliela paplašināšana. Līdztekus ciešākai salāgošanai ar jauno KLP tiesisko regulējumu, šis variants pamatnostādnēs ieviestu vienkāršotu pieeju pasākumiem, kurus līdzfinansē saskaņā ar KLP (tā sauktā saderības prezumpcijas klauzula). Saskaņā ar 1. variantu LGAR darbības joma tiktu paplašināta, lai tā aptvertu visus mežsaimniecības pasākumus neatkarīgi no tā, vai tos finansē KLP satvarā vai ne, un atbalstu, kura mērķis ir kompensēt aizsargājamo dzīvnieku nodarītu kaitējumu. LGAR procedūras noteikumi tiktu salāgoti ar Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas (VGAR) noteikumiem. Individuālā atbalsta piešķirumu publiskošanas robežvērtība no pašreizējiem 500 000 EUR tiktu pazemināta līdz 100 000 EUR (saskaņā ar jaunāko horizontālo valsts atbalsta tiesību aktu), bet primārās lauksaimnieciskās ražošanas sektorā – no pašreizējiem 60 000 EUR līdz 10 000 EUR. Valsts atbalsta noteikumi tiktu salāgoti ar spēkā esošajiem ES tiesību aktiem par dzīvnieku veselību. Turklāt 1. variants pamatnostādnēs ieviestu iespēju izmantot vienkāršoto izmaksu iespējas. Bez tam tas paredzētu mazām pašvaldībām piemērojamu izņēmumu no nosacījuma iesniegt hipotētisko

scenāriju.

2) 2. variants. Šis ir 1. variants, ko papildina tālākas izmaiņas nolūkā sasniegt zaļā kursa mērķus un LGAR darbības jomas pilnīga paplašināšana.

Bez tam saskaņā ar 2. variantu maksimālās atbalsta summas, kas paredzētas vides, klimata un dzīvnieku labturības saistībām, papildu izmaksu un negūto ieņēmumu gadījumā pamatnostādnēs tiktu aizstātas ar maksimālo atbalsta intensitāti. Tiktu ieviesta iespēja izmantot uz rezultātiem vērstas pieejas, piemēram, oglekļa saistīgas lauksaimniecības shēmas. Tiktu palielināts attiecināmo izmaksu tvērums gadījumos, kad kaitējumu lauksaimniekiem nodarījuši savvaļas dzīvnieki, un iekļauts atbalsts par kaitējumu, ko nodarījušas invazīvas svešzemju sugas. Tiktu ieviesti spēcīgāki stimuli sniegt atbalstu par meža ekosistēmu pakalpojumiem. 2. variants turklāt ieviestu mežsaimniecības nozarei paredzētu atbalstu par augu un sēņu dabisko dzīvotņu atjaunošanu un uzturēšanu. 2. variantā LGAR darbības joma tiktu paplašināta, lai tā aptvertu visus pasākumus, kam piemīt vienkāršošanas potenciāls (šajā jautājumā Komisija ir uzkrājusi pamatīgu pieredzi) un kas veido teju 50 % no visiem pasākumiem, kuri jāpaziņo patlaban.

Katram variantam ir arī divi apakšvarianti.

1.a un 2.a apakšvariants: publiskošanas robežvērtības tiktu pazeminātas tikai attiecībā uz darbībām, kas neietilpst primārās lauksaimnieciskās ražošanas sektorā.

1.b un 2.b apakšvariants: nelabvēlīgu klimatisko apstākļu gadījumā piemērojamais zaudējumu sliekšnis tiktu pazemināts līdz 20 %.

Vēlamais variants ir 2. variants, jo tas saņēmis augstāko vērtējumu itin visās kategorijās (valsts atbalsta noteikumu iedarbīgums, saskaņotība ar jauno KLP un zaļo kursu, administratīvā vienkāršošana dalībvalstu iestādēm un Komisijas dienestiem, ietekme uz MVU).

Kāds ir dažādu ieinteresēto personu viedoklis? Atbalsts konkrētiem risinājumu variantiem

Dalībvalstu iestādes, ko ierosinātie politisko risinājumu varianti ietekmēs visvairāk, izteica bažas par papildu administratīvo slogu, kāds rastos sakarā ar ierosināto publiskošanas robežvērtību pazemināšanu (paredzēta visos variantos, bet 1.a un 2.a apakšvariantā mazākā mērā). Tajā pašā laikā tās atzinīgi vērtēja iecerēto LGAR darbības jomas paplašināšanu (paredzēta 1., 1.a un 1.b variantā, mazākā mērā arī 2., 2.a un 2.b variantā) un saderības prezumpcijas klauzulu, ko satur visi varianti. Platforma "Gatavi nākotnei" (kas pārstāv arī MVU tīklu) iestājās par valsts atbalsta noteikumu ciešāku salāgošanu ar zaļajām rīcībpolitikām (iecerēta visos variantos, bet 2. un 2.a variantā tā ir jūtāmāka) un tajā pašā laikā lūdza nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarītu zaudējumu robežvērtību salāgot ar KLP regulu (šim lūgumam atbilstu 1.b un 2.b apakšvariants).

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Kādi ir vēlamā variantā sniegtie ieguvumi?

Vēlamais variants palielinātu valsts atbalsta kontroles pārredzamību un LGAR un pamatnostādnes salāgotu ar horizontālajiem valsts atbalsta noteikumiem. Tas savukārt palielinātu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos piemērojamo valsts atbalsta noteikumu iedarbīgumu. Vēlamais variants sekmīgāk palīdzētu sasniegt jaunās KLP un zaļā kursa mērķus. Tas ieviestu vērā ņemamu administratīvo vienkāršošanu, galvenokārt dalībvalstu iestādēm un Komisijas dienestiem.

Kādas ir vēlamā variantā izmaksas?

Vēlamais variants sagādātu lielākas administratīvās izmaksas dalībvalstu iestādēm, kam būtu jāizpilda jaunās pārredzamības prasības. Tomēr šīs izmaksas lielā mērā kompensētu ieguvumi, kas gaidāmi no LGAR darbības jomas paplašināšanas, saderības prezumpcijas klauzulas ieviešanas pamatnostādnēs un citiem vēlamajā

variantā iekļautiem soļiem vienkāršošanas virzienā.
Kāda ir ietekme uz MVU?
Vēlamā varianta ietekme uz MVU būtu labvēlīga. Raitākas valsts atbalsta procedūras nozīmē ātrāku piekļuvi atbalstam. MVU tas ir īpaši relevanti, jo to piekļuve finansējumam nereti ir ierobežota. No paredzētās LGAR darbības jomas paplašināšanas MVU gūtu lielāku labumu nekā lielie uzņēmumi, jo daudzi no LGAR iekļautajiem pasākumiem ir pieejami tikai MVU.
Proporcionalitāte
Ierosinātie politisko risinājumu varianti ir samērīgi, jo tie nesniedzas tālāk par to, kas vajadzīgs šajā iniciatīvā izvirzīto mērķu sasniegšanai.
D. Turpmākā rīcība
Kā ietekme tiks uzraudzīta un izvērtēta?
Paredzēts, ka jaunā LGAR zaudēs spēku 2029. gadā, un tas nozīmē, ka LGAR (un arī pamatnostādnes) būtu jāizvērtē pirms 2028. gada beigām. Lielākajai pārredzamībai, ko sagādātu vēlamais variants, būtu labvēlīgi jāietekmē valsts atbalsta kontrole un jāuzlabo datu pieejamību individuālu labuma guvēju līmenī. Turklāt gaidāmajai izvērtēšanai vajadzīgos datus varētu iegūt no <i>ex post</i> uzraudzības, kura balstās uz pašreizējo atbalsta shēmu izlasi un kuru Komisijas dienesti veic katru gadu. Komisijai tāpat ir iespēja prasīt, lai <i>ex post</i> tiktu izvērtētas valsts atbalsta shēmas, kuras rada lielu risku, ka iespējami konkurences izkropļojumi. Vēl viens svarīgs instruments, kas Komisijai palīdz uzraudzībā un izvērtēšanā, ir Valsts atbalsta pārskats, kurš sniedz informāciju par vispārējo situāciju valsts atbalsta jomā katrā dalībvalstī.